

آنچه که با برگزاری این جشنواره ها انتظار می رود به مرحله ی تحقق برسد، تولید منابع آموزشی در عرصه ی موضوعاتی است که جای آن ها در مجموعه ی منابع آموزشی بازار خالی است و یا کم تر به آن ها پرداخته شده است .
شادروان، مهندس جعفر علاقه مندان

چکیده ای از یافته های ارزیابی برگزاری چهارمین جشنواره ی کتاب های آموزشی رشد (آذرماه ۸۳)

محمد مهدی رادان

اشاره

یکصد و چهل و پنج نفر از شرکت کنندگان در مراسم اختتامیه ی جشنواره، به پرسش های این ارزیابی پاسخ گفته اند، حدود نیمی از آنان از جشنواره و برنامه های آن در مجموع راضی بوده اند و بیش از نیمی، مراسم اختتامیه را مناسب دانسته اند. با این حال، در این ارزیابی نکات هشدار دهنده ای نیز وجود دارد. از جمله ۴۶/۹ درصد پاسخگویان در برابر پرسش «کافی بودن تعداد برگزیدگان و تعداد تقدیرشدگان» پاسخی نداده اند. اگرچه خودداری از پاسخ دادن، همواره به معنی مخالف بودن نیست، و در برگزاری چنین جشنواره هایی، مشکل است بتوان رضایت همه ی شرکت کنندگان را تأمین کرد، لیکن بی شک نتایج واقع بینانه ی این ارزیابی، راهنمای دست اندرکاران جشنواره های رشد در آینده خواهد بود.

مقدمه

در این پژوهش، ارزیابی پاسخگویان از برگزاری چهارمین جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد، براساس شش مؤلفه به شرح زیر سنجیده شده است:

- برنامه‌های مراسم اختتامیه
- ملاک‌ها و فرایند داوری
- آثار برگزیده
- کتابنامه‌ی رشد
- ثمربخشی برگزاری جشنواره
- رضایت عمومی از جشنواره

در ادامه، ارزیابی پاسخگویان درباره‌ی هر یک از مؤلفه‌های فوق، به تفکیک تشریح می‌شود.

۱. ارزیابی برنامه‌های مراسم اختتامیه

پاسخگویان، کیفیت برنامه‌های مراسم اختتامیه را براساس یازده مؤلفه روی طیف پنج درجه‌ای (از بسیار نامناسب تا بسیار مناسب) ارزیابی کردند. براساس میانگین‌های به دست آمده می‌توان اظهار داشت، ارزیابی پاسخگویان از کیفیت برنامه‌های مراسم اختتامیه «بیش‌تر مثبت است تا منفی». در عین حال، میانگین ارزیابی

پاسخگویان از نوع جایزه‌ی برگزیدگان (۲/۷۱)، کیفیت قدردانی از تقدیرشدگان (۲/۷۱)، و نحوه‌ی اجرای مجری (۳۳/۴۳) (۷۰)، بالاتر از سایر میانگین‌هاست. بر این اساس می‌توان اظهار داشت، ارزیابی پاسخگویان از سه برنامه‌ی مذکور مثبت‌تر از ارزیابی آنان از سایر برنامه‌های مراسم اختتامیه بوده است.

میانگین ارزیابی پاسخگویان از سخنرانی‌های ارائه شده ۳۷/۶۵ می‌باشد. این مقدار، روی مقیاس صفر تا صد درجه، بین متوسط و زیاد است. به بیان دیگر، پاسخگویان کیفیت سخنرانی‌های مذکور را بالاتر از متوسط ارزیابی کرده‌اند.

ارزیابی پاسخگویان از کافی بودن تعداد برگزیدگان و تعداد تقدیرشدگان روی طیف پنج درجه‌ای با طبقات «خیلی کم تا خیلی زیاد» نشان می‌دهد، از نظر پاسخگویانی که در این زمینه پاسخ تحلیل‌پذیر داده‌اند، تعداد برگزیدگان و تعداد تقدیرشدگان «تقریباً کافی» بوده است. خاطر نشان می‌سازد که تعداد قابل توجهی از پاسخگویان (تقریباً ۴۷ درصد) در این زمینه اظهار نظر نکرده‌اند. اطلاعات مربوط به شاخص ارزیابی پاسخگویان از کیفیت برنامه‌ها بیانگر این نکته است که از میان ۱۴۵

شرکت‌کننده در مراسم که پرسشنامه‌ی نظرسنجی را تکمیل کرده‌اند، ۴۱/۳ درصد برنامه‌ها را مناسب یا بسیار مناسب ارزیابی کرده‌اند. این در حالی است که ۱۱/۷ درصد از آن‌ها، کیفیت برنامه‌ها را تقریباً مناسب ارزیابی کرده‌اند، همچنین، ۳۸/۵ درصد از

پاسخگویان از اظهار نظر در خصوص کیفیت برنامه‌های جشنواره خودداری کرده‌اند.

۲. ارزیابی ملاک‌ها و فرایند داوری

مدعوین مراسم اختتامیه، ملاک‌ها و فرایند داوری در چهارمین جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد را بر اساس سه مؤلفه‌های ملاک‌های داوری، ترکیب هیأت داوران و بیانیه‌ی هیأت داوران، روی طیف پنج‌درجه‌ای (بسیار نامناسب تا بسیار مناسب) ارزیابی کرده‌اند. ۴۰/۹ درصد پاسخگویان (که پاسخ آنان در این زمینه تحلیل‌پذیر بوده است)، ملاک‌های داوری در این جشنواره را «مناسب یا بسیار مناسب» ارزیابی کرده‌اند. در حالی که ۶۲ درصد «ترکیب هیأت داوران» و ۷۰/۶ درصد «بیانیه‌ی هیأت داوران» را مناسب یا بسیار مناسب ارزیابی کرده‌اند. میانگین ارزیابی پاسخگویان از مؤلفه‌های فرایند داوری (ملاک‌های

داوری = ۵۹/۵، ترکیب هیأت داوران = ۶۴/۸، و بیانیه هیأت داوران = ۶۷/۶) بالاتر از متوسط است. در نتیجه، ارزیابی پاسخگویان از فرایند داوری در چهارمین جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد «تقریباً مثبت» است.

همچنین، میانگین ارزیابی پاسخگویان از بیانیه‌ی هیأت داوران بالاتر از میانگین سایر موارد و انحراف معیار آن کم‌تر از انحراف معیار دو مؤلفه‌ی دیگر است. به بیان دیگر، ارزیابی پاسخگویان از بیانیه‌ی هیأت داوران مثبت‌تر از دو مؤلفه‌ی دیگر است.

۳. ارزیابی آثار برگزیده

مدعوین مراسم اختتامیه، آثار برگزیده‌ی این جشنواره را از دو منظر ارزیابی کرده‌اند: الف) مقایسه‌ی آثار برگزیده با سایر آثار ارائه شده به این جشنواره؛ ب) مقایسه‌ی آثار برگزیده‌ی این جشنواره با جشنواره‌ی قبل.

آثار با آثار برگزیده جشنواره‌ی قبل تفاوت چندانی نداشته‌اند. همچنین، ۹/۴ درصد پاسخگویان که پاسخ آن‌ها تحلیل پذیر بوده است، آثار برگزیده‌ی این جشنواره را «بدتر یا بسیار بدتر» از آثار برگزیده‌ی جشنواره‌ی قبل ارزیابی کرده‌اند.

میانگین ارزیابی پاسخگویان از کیفیت آثار برگزیده‌ی این جشنواره در مقایسه با آثار برگزیده‌ی جشنواره‌ی قبل، ۶۷ به دست آمده است. این مقدار، روی مقیاس صفر تا صد درجه، نشان می‌دهد که به عقیده‌ی پاسخگویان، آثار برگزیده‌ی این جشنواره، «برتری قابل توجهی» نسبت به آثار برگزیده‌ی جشنواره‌ی قبل داشته‌اند.

۴. ارزیابی کتابنامه‌ی رشد

«کتابنامه‌ی رشد»، یکی از عینی‌ترین برون‌دادهای طرح سامان بخشی کتاب‌های آموزشی است. از همین رو، دیدگاه پاسخگویان درباره‌ی کتابنامه‌ی رشد، در سؤال ۳۲ پرسش‌نامه روی طیف پنج درجه‌ای (بسیار نامناسب تا بسیار مناسب) سنجیده شده است.

۵۲/۴ درصد پاسخگویان کتابنامه‌ی رشد را مناسب یا خیلی مناسب و ۵/۵ درصد، در حد متوسط ارزیابی کرده‌اند. در مقابل، تنها ۱/۴ درصد پاسخگویان کتابنامه‌ی رشد را نامناسب یا خیلی

از نظر ۳۶/۵ درصد پاسخگویان که پاسخ آنان در این زمینه تحلیل پذیر بوده است، آثار برگزیده «بهتر یا بسیار بهتر» از سایر آثار ارائه شده به جشنواره بوده‌اند. و به عقیده‌ی ۴۴/۴ درصد آنان، آثار برگزیده با آثار ارائه شده تفاوت چندانی نداشته‌اند. همچنین، ۱۹ درصد پاسخگویان که پاسخ آن‌ها تحلیل پذیر بوده است، آثار برگزیده را «بدتر یا بسیار بدتر» از سایر آثار ارائه شده به جشنواره ارزیابی کرده‌اند.

میانگین ارزیابی پاسخگویان از کیفیت آثار برگزیده در مقایسه با سایر آثار ارائه شده به جشنواره، ۵۴/۷ است. این مقدار، روی مقیاس صفر تا صد درجه، تقریباً در حد متوسط است. به بیان دیگر، آثار برگزیده‌ی جشنواره چهارم برتری قابل توجهی نسبت به سایر آثار ارائه شده به جشنواره نداشته‌اند.

از نظر ۶۷/۹ درصد پاسخگویان که پاسخ آنان تحلیل پذیر بوده است، آثار برگزیده‌ی این جشنواره، «بهتر یا بسیار بهتر» از آثار برگزیده‌ی جشنواره‌ی قبل بوده‌اند. و به عقیده‌ی ۲۲/۶ درصد، این

نامناسب ارزیابی کرده‌اند. به علاوه، ۴۰/۷ درصد پاسخگویان از بیان نظر خود در این زمینه خودداری کرده‌اند.

میانگین ارزیابی پاسخگویان از کتابنامه‌ی رشد ۸۵ درصد به دست آمده است. این میانگین، روی مقیاس صفر تا صد درجه، حاکی از ارزیابی «بسیار مثبت» مدعوین مراسم اختتامیه از کتابنامه‌ی رشد است.

● الگوسازی از طریق قدردانی از افراد خلاق در حوزه‌ی تدوین و نشر کتاب‌های آموزشی

● تقویت دانش حرفه‌ای پدیدآورندگان و ناشران کتاب‌های آموزشی

● چگونگی توزیع درصدها و مقدار میانگین‌ها نشان می‌دهد، ارزیابی پاسخگویان از ثمربخشی جشنواره «بیش تر مثبت است تا منفی».

میانگین ارزیابی پاسخگویان از مؤلفه‌ی الگوسازی از طریق قدردانی از افراد خلاق و مبتکر ۶۸/۶ است. این مقدار روی مقیاس صفر تا صد درجه، بالاتر از متوسط و تقریباً در حد زیاد است.

به بیان دیگر، پاسخگویان موفقیت جشنواره را روی این مؤلفه تقریباً در حد زیاد ارزیابی کرده‌اند. از آن‌جا که میانگین ارزیابی پاسخگویان روی این مؤلفه، از سایر میانگین‌ها بالاتر است، می‌توان بیان داشت که به عقیده‌ی پاسخگویان، موفقیت جشنواره در این زمینه بیش تر از سایر زمینه‌ها بوده است.

به عقیده‌ی پاسخگویان، موفقیت جشنواره در «ارتقای کمی و کیفی کتاب‌های آموزشی» (میانگین ۶۴/۲) و «ایجاد فضای رقابتی سازنده» (میانگین ۶۴/۸) تقریباً به یک اندازه و بالاتر از متوسط بوده است.

● ارتقای کمی و کیفی کتاب‌های آموزشی

● ایجاد فضای رقابتی و سازنده بین پدید آورندگان و ناشران کتاب‌های آموزشی

● هماهنگی فعالیت بخش‌های دولتی و غیردولتی در حوزه‌ی تدوین و نشر کتاب‌های آموزشی

● ارتقای کمی و کیفی کتاب‌های آموزشی

● ایجاد فضای رقابتی و سازنده بین پدید آورندگان و ناشران کتاب‌های آموزشی

● هماهنگی فعالیت بخش‌های دولتی و غیردولتی در حوزه‌ی تدوین و نشر کتاب‌های آموزشی

● ارتقای کمی و کیفی کتاب‌های آموزشی

● ایجاد فضای رقابتی و سازنده بین پدید آورندگان و ناشران کتاب‌های آموزشی

● هماهنگی فعالیت بخش‌های دولتی و غیردولتی در حوزه‌ی تدوین و نشر کتاب‌های آموزشی

● ارتقای کمی و کیفی کتاب‌های آموزشی

● ایجاد فضای رقابتی و سازنده بین پدید آورندگان و ناشران کتاب‌های آموزشی

● هماهنگی فعالیت بخش‌های دولتی و غیردولتی در حوزه‌ی تدوین و نشر کتاب‌های آموزشی

● ارتقای کمی و کیفی کتاب‌های آموزشی

● ایجاد فضای رقابتی و سازنده بین پدید آورندگان و ناشران کتاب‌های آموزشی

● هماهنگی فعالیت بخش‌های دولتی و غیردولتی در حوزه‌ی تدوین و نشر کتاب‌های آموزشی

● ارتقای کمی و کیفی کتاب‌های آموزشی

● ایجاد فضای رقابتی و سازنده بین پدید آورندگان و ناشران کتاب‌های آموزشی

● هماهنگی فعالیت بخش‌های دولتی و غیردولتی در حوزه‌ی تدوین و نشر کتاب‌های آموزشی

۵. ارزیابی از ثمربخشی برگزاری جشنواره

دیدگاه پاسخگویان درباره‌ی ثمربخشی جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد، روی طیف پنج درجه‌ای (خیلی کم تا خیلی زیاد) براساس شش مؤلفه سنجیده شده است:

● عمومی کردن هدف‌ها و معیارهای تدوین و نشر کتاب‌های آموزشی

● ارتقای کمی و کیفی کتاب‌های آموزشی

● ایجاد فضای رقابتی و سازنده بین پدید آورندگان و ناشران کتاب‌های آموزشی

● هماهنگی فعالیت بخش‌های دولتی و غیردولتی در حوزه‌ی تدوین و نشر کتاب‌های آموزشی

● ارتقای کمی و کیفی کتاب‌های آموزشی

● ایجاد فضای رقابتی و سازنده بین پدید آورندگان و ناشران کتاب‌های آموزشی

● هماهنگی فعالیت بخش‌های دولتی و غیردولتی در حوزه‌ی تدوین و نشر کتاب‌های آموزشی

● ارتقای کمی و کیفی کتاب‌های آموزشی

● ایجاد فضای رقابتی و سازنده بین پدید آورندگان و ناشران کتاب‌های آموزشی

● هماهنگی فعالیت بخش‌های دولتی و غیردولتی در حوزه‌ی تدوین و نشر کتاب‌های آموزشی

● ارتقای کمی و کیفی کتاب‌های آموزشی

● ایجاد فضای رقابتی و سازنده بین پدید آورندگان و ناشران کتاب‌های آموزشی

● هماهنگی فعالیت بخش‌های دولتی و غیردولتی در حوزه‌ی تدوین و نشر کتاب‌های آموزشی

جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد

۶. رضایت عمومی از جشنواره

پاسخگویان در سؤال ۲۰ پرسش نامه، میزان رضایت خود را از چهارمین جشنواره‌ی کتاب‌های آموزشی رشد، روی طیف پنج درجه‌ای (خیلی ناراضی تا، خیلی راضی) بیان کرده‌اند. نتایج نشان می‌دهد، ۴۸/۳ درصد پاسخگویان از این جشنواره راضی یا خیلی راضی بوده‌اند، در حالی که فقط ۳/۵ درصد پاسخگویان ناراضی یا خیلی ناراضی بوده‌اند. ۱۴/۵ درصد پاسخگویان نیز میزان رضایت خود را متوسط ابراز کرده‌اند.

میانگین رضایت عمومی پاسخگویان از جشنواره، ۶۸ درصد به دست آمده است. این مقدار نیز روی مقیاس صفر تا صد درجه، «بالتر از متوسط» است.

عمومی کردن هدف‌ها و معیارهای تدوین و نشر کتاب‌های آموزشی (میانگین ۶۱/۲) و تقویت دانش حرفه‌ای پدیدآورندگان و ناشران نیز تفسیری مشابه با دو مؤلفه‌ی قبلی دارد. میانگین ارزیابی

پاسخگویان از مؤلفه‌ی هماهنگی فعالیت‌های بخش‌های دولتی و غیردولتی ۵۶/۷ درصد است. با این که میانگین ارزیابی پاسخگویان روی این مؤلفه نیز «کمی بالاتر از متوسط» است، اما مقدار آن کم‌تر از سایر میانگین‌هاست. بر این اساس می‌توان اظهار داشت که پاسخگویان، موفقیت جشنواره در هماهنگ کردن فعالیت‌های بخش‌های دولتی و غیردولتی را کم‌تر از سایر زمینه‌ها ارزیابی کرده‌اند. براساس نتایج به دست آمده، تنها ۷/۹ درصد پاسخگویان میزان ثمربخشی جشنواره را کم ارزیابی کرده‌اند. بر همین اساس، ۱۴/۵ درصد میزان ثمربخشی را متوسط و ۴۷/۲ درصد آنان، ثمربخشی جشنواره را زیاد یا خیلی زیاد ارزیابی کرده‌اند. به عبارت دیگر و در مجموع می‌توان گفت، ارزیابی کلی پاسخگویان از جشنواره «نسبتاً مثبت» بوده است.